

Folkeoplysningen er en kommunalpolitisk guldmine

Af Per Paludan, formand for Dansk Folkeoplysnings Samråd, DFS

Den 16. november og kommunalvalget er lige om hjørnet, og de lokalpolitiske dagsordener står i kø.

Der kommer som altid fokus på folkeskolen, infrastrukturen og ældreplejen. Og de klassiske områder som daginstitutionerne og de sociale tilbud er også understreget i kommunalpolitikernes notesbøger.

Og det med god grund. Det er alle vigtige borgernære emner, der har en direkte betydning for dig, for mig og vores familiers hverdag.

Men det er vigtigt, at kommunalvalget også kommer til at handle om de lokale folkeoplysende fællesskaber i civilsamfundet. Og her tænker jeg på de velkendte og vigtige fællesskaber i aftenskolerne, i daghøjskolerne, hos amatørteatrene og mange andre steder i folkeoplysningen, som vi nogle gange tager for givet, og som vi ikke må undervurdere.

Det er nemlig de fællesskaber, der er fundamentet for det aktive medborgerskab og den demokratiske samtale på tværs af alder, køn, etnicitet, religion og socioøkonomiske forhold. Og det er de fællesskaber, der er forudsætningen for, at vi kan skabe positive og blivende forandringer for den enkelte og for lokalsamfundene. Forandringer der former vores fælles fremtid med afsæt i vores fælles fortid.

Heldigvis er langt de fleste enige om, at folkeoplysningen er en god ting, som vi skal værne om. En enighed der kun er blevet styrket i forbindelse med corona-nedlukningerne, hvor folkeoplysningens dybe, daglige og fysiske fællesskaber har været savnet af mange.

Med det kommende kommunalvalg i syne er det derfor også oplagt at spørge hinanden, hvordan vi bedst muligt understøtter borgernes deltagelse i de folkeoplysende fællesskaber i årene, der kommer?

Som formand for Dansk Folkeoplysnings Samråd, DFS, tillader jeg mig at komme med et bud på svaret.

Folkeoplysningen som ressource

Først og fremmest vil jeg gerne slå fast, at der ikke er et modsætningsforhold mellem folkeoplysningens forpligtende fællesskaber og alle de andre kommunale dagsordener, der er skrevet ned i kommunalpolitikernes notesbøger.

Det er to sider af samme sag.

Hos folkeoplysningen ser vi nemlig os selv som oplagte medspillere, når politikerne skal finde løsninger på komplekse problemer.

Tag klimaet fx. Eller bæredygtighed for at være mere præcis.

Hos DFS forstår vi bæredygtighed, som 'det der opfylder de nuværende generationers behov - uden at det kompromitterer de kommende generationers muligheder'. Bæredygtighed er altså mere end "bare" klima og miljø. Det handler også om at skabe et samfund, der er bæredygtigt på det sociale område, hvor der er plads til det *hele* og det *skæve* menneske, der ikke nødvendigvis går den lige vej i livet.

Dét er opskriften på en god fremtid for os. En opskrift der selvsagt tager udgangspunkt i den lokale virkelighed.

Mange kommuner arbejder heldigvis allerede med at leve op til FN's 17 verdensmål for en mere bæredygtig verden. Og her spiller de folkeoplysende aktiviteter og meningsfulde fællesskaber en nøglerolle i forhold til at skabe lokalt engagement og igangsætte konkrete bæredygtige *handlinger*.

Men folkeoplysningen kan bidrage med endnu mere, hvis vi i højere grad bliver set som en ressource i den lokalpolitiske arena. En ressource der – med udgangspunkt i den folkeoplysende tradition og tilgang – kan være med til at skabe en lokal bæredygtig udvikling.

Så mit *første* budskab til kommunalpolitikere er følgende: Tag folkeoplysningen med i ligningen, når I vil rykke på klima og miljø. Men hav os også i baghovedet, når I vil fremme den mentale trivsel, når I vil skabe bedre integration, og når I vil mindske ensomheden.

Vi står klar med erfaringer, ekspertise og den nære kontakt til jeres borgere. Og vi står på spring til at indgå i strategiske partnerskaber, der kan bidrage til at løse lige netop jeres lokale udfordringer.

De rigtige rammer for folkeoplysningen

I DFS mener vi, at det er helt afgørende, at folkeoplysningen har de rigtige rammer og vilkår til at udfylde rollen som et samfundsengagerende mødested for borgerne.

Først og fremmest bør de lokale folkeoplysende foreninger og skoler modtage et kommunalt tilskud, der står mål med udgifterne. Det er nødvendigt for at kunne tilbyde billige folkeoplysende aktiviteter af høj kvalitet til gavn for borgerne.

Men det er desværre ikke altid den virkelighed, som foreningerne og skolerne møder. I mange kommuner – særligt i byerne – smøres tilskuddene alt for tyndt ud på tværs af de folkeoplysende aktører. Det hæmmer udviklingen af folkeoplysningen.

En anden væsentlig faktor for at skabe gode rammer og vilkår er foreningernes og skolernes samarbejde med de kommunale forvaltninger. Her er kommunerne jo til en vis grad frie til at inddrage sektoren på en måde, der passer ind i den lokale kontekst og de lokale behov.

Det bifalder vi i DFS, men vi efterspørger dog samtidig, at der er endnu flere kommuner, som opprioriterer samarbejdet med de folkeoplysende aktører – blandt andet via de lokale folkeoplysningsudvalg og de lokale samråd. Det er nødvendigt for at få det fulde udbytte af det potentiale, som man finder alle steder i den lokale folkeoplysning.

Endeligt er der desværre også mange lokale folkeoplysende foreninger og skoler, som oplever, at de lokaler, som kommunerne stiller til rådighed, ikke er egnede til deres aktiviteter.

Det hæmmer de lokale foreninger og skolars udfoldelsesmuligheder, og det sætter begrænsninger for kvaliteten af de folkeoplysende tilbud. I sidste ende har det – helt naturligt – en negativ indvirkning på antallet af borgere, der får gavn af folkeoplysningens tilbud.

Heldigvis er der hjælp at hente! Det kræver blot, at kommunalpolitikere sætter folkeoplysningen mere på den lokalpolitiske dagsorden.

De lokale foreninger og skoler er nemlig dybt afhængige af kommunalpolitikernes prioriteringer. Det ser man, når politikere lægger strategien for samarbejdet med den lokale folkeoplysning, og når de fastsætter rammerne for lokaletildelingen. Og det gælder også på den store skala, når politikere fastsætter de årlige budgetter for folkeoplysningen.

Det er med andre ord kommunalpolitikere, der sætter den samlede retning for folkeoplysningens lokale rammer og vilkår. Det er et stort ansvar, og det kræver, at man lytter til de folkeoplysende aktører.

Så mit *andet* budskab til jer, der kandiderer og genopstiller til kommunalvalget i november, er følgende: Prioritér samarbejdet med den lokale folkeoplysning, lyt til de lokale samråd, lyt til de lokale ildsjæle, besøg de lokale foreninger og skoler og spørg dem: Hvad kan I bidrage med i vores lokalsamfund?

Jeg er sikker på, at I finder en guldmine af lokale ressourcer.

God valgkamp!

De bedste hilsener, Per Paludan